

केन्द्रीय विद्यालय एन.डी.ए, पुणे
आवधिक परीक्षा प्रथम् - [2018-2019]

कक्षा- अष्टमी विषय- संस्कृत अङ्काः - 40

छात्रस्य नाम- ----- कक्षा अनुभागः- -----अनुक्रमाङ्कः-----

सूचना- उत्तराणि अस्यामेव पुस्तिकायाम् लेखितव्यानि ।

अपठित अवबोधनम्

प्रश्न न०-1- अनुच्छेदम् पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत -

चन्द्रः सूर्यः इव दृश्यते । परम् चन्द्रः सूर्यवत् विशालः न अस्ति । अयम् तु पृथिव्याः अपि लघुः अस्ति।

चन्द्रमाः एव धरायाः सर्वेषु नक्षत्रेषु समीपवर्ती अस्ति। अयम् पृथिवीं प्रति अष्टाविंशतितमे दिवसे परिक्रमां पूरयति ।

अ- एकपदेन उत्तरत -

[2]

i) चन्द्रः कः इव दृश्यते ? -----

ii) चन्द्रः किंवत् विशालः न अस्ति ? -----

ब) पूर्णवाक्येन उत्तरत - १- चन्द्रः कस्याः समीपवर्ती अस्ति ?

[2]

स) भाषिककार्यम् - १- 'लघुः' इति पदम् कस्य विशेषणम् अस्ति ?

[1] -----

रचनात्मक

कार्यम्

प्रश्न न०-2- पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत - [4]

[तत्र , दूरे , क्रमशः , यदा , तदा , परन्तु , यदि , तर्हि]

एकस्मिन् वने कश्चन् व्याधः जालं विस्तीर्य ----- स्थितः । -----

आकाशे सपरिवारः

कपोतराजः चित्रग्रीवः निर्गतः। ----- तण्डुलकणानाम् उपरि कपोतानां लोभो जातः । --

राजा तत्र सहमतः नासीत् । तस्य युक्तिः आसीत् ----- निर्जने वने कोऽपि मनुष्यः नास्ति-----

----- कुतो वा तण्डुलकणानां सम्भवः? ----- राज्ञः उपदेशम् स्वीकृत्य ते नीचैः

आगताः , ----- जाले निपतिताः। अतः उक्तम् सहसा विदधीत् न क्रियाम् ।

पठित अवबोधनम्

प्रश्न न०-3 - अनुच्छेदम् पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत-

तदा गुहायाः स्वामी दधिपुच्छः नाम् शृगालः समागच्छत्। स पश्यति यत् सिंहपदपद्धतिः गुहायाम् प्रविष्टा, न

तु बहिरागता। सोऽचिन्तयत् - नूनम् अस्मिन् बिले सिंहः अस्ति। सः खम् कर्तुम् आरब्धः - भो बिल! किम्

अद्य त्वम् माम् न आह्वयसि ?

अ- एकपदेन उत्तरत-

[२]

i) गुह्याः स्वामी कः आसीत् ? -----।

ii) शृगालः किम् कर्तुम् आरब्धः ? -----।

ब- पूर्णवाक्येन उत्तरत- १) तदा कः समागच्छत् ?

[२]

स- भाषिककार्यम्-१) 'बहिरागताः' इति पदस्य सन्धि-विच्छेद कुरुत ? ----- +-----

----- [१]

प्र.4- रेखाङ्कितानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं पूर्णवाक्येन लिखत-

[3]

(उचितं शब्दं कोष्ठकात् चित्वा लिखत-)

i) गुणाः गुणज्ञेषु गुणाः भवन्ति । (के/काः)

-----।

ii) मधुमक्षिका माधुर्यम् एव जनयति । (का /कौ)

-----।

iii) लुब्धस्य यशः नश्यति। (किम्/ कस्य)

-----।

प्र.5- उदाहरणानुसारं अव्ययपदानि चिनुत- [

1/2x4=2]

यथा- त्वं कदा गृहं गमिष्यसि।

कदा

i) राधा अपि नृत्यति।

- ii) महात्मागान्धी सदा सत्यं वदति स्म। -----
 iii) अहं श्वः विद्यालयं गमिष्यामि। -----
 iv) इदानीं त्वं श्लोकं पठ। -----

प्र.6-निम्नलिखितानि वाक्यानि कः कथयति / कम् कथयति ?

[3]

कः कम्

- i) मूर्ख वैद्य! अलंपरिश्रमेण -----
 ii) कुत्र कुत्र रामिलकः -----
 iii) इदम् उदकम् -----

प्र.7-विपरीतार्थकाः शब्दाः मेलनम् कुरुत -

[4]

(क) (ख) (क) (ख)

- i) दक्षिणहस्तः - अकृतज्ञः i)----- x -----
 ii) कृतज्ञः - अवगुणाः ii)----- x -----
 iii) स्वीकारः - वामहस्तः iii)----- x -----
 iv) गुणाः - अस्वीकारः iv)----- x -----

अनुप्रयुक्त व्याकरणम्

प्र.8- सन्धिविच्छेदं कुरुत - (उचित पर्याय चित्वा लिखत-

[3]

- i) अल्पमेव = अल्पम् + ----- (ऐव / एव)
 ii) भवन्त्यपेयाः = ----- + अपेयाः (भवन्ति / भवन्)
 iii) करोतीति = ----- + ----- (करो+तीति/ करोति+इति)

प्र.9- तद्भव शब्दानाम् कृते संस्कृतपदानि लिखत-

[1/1x6=3]

- i) कंजूस = -----
 ii) तिनका = -----
 iii) लोभी = -----
 iv) कबूतर = -----
 v) आग = -----
 vi) किसान = -----

प्र.10- मञ्जूषातः अव्ययपदानि चित्वा वाक्यानि पूरयत-

[1/2

x4=2]

(सदा , तर्हि, अधुना, बहिः, दूरम्)

- i) यदि सफलताम् इच्छसि ----- आलस्यं त्यज् ।
- ii) सूर्यः ----- पूर्वदिशायां उदेति।
- iii) शृगालः गुहायाः ----- आसीत् ।
- iv) शृगालोऽपि ततः ----- पलायमानः अपठत्।

प्र.11- उचितानि पदानि लिखित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-

[1/2 x6=3]

एकवचनम् द्विवचनम् बहुवचनम्

- i) पठिष्यति -----
- ii) खादसि -----
- iii) ----- अचरताम् -----

प्र.12- उचितैः विभक्तिपदैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

[1/2 x6=3]

एकवचनम् द्विवचनम् बहुवचनम्

- i) ----- आवाम् -----
- ii) मया आवाभ्याम् -----
- iii) मत् ----- अस्मत्
- iv) ----- आवयोः -----